

Dolenjski list

GLASILO OSVOBODILNE FRONTE OKRAJEV ČRNOVELJ, NOVO MESTO IN TREBNJE

Leto I. — Stev. 33

Novo mesto, 7. oktobra 1950.

Izhaja tedensko

TOVARNE DELAVCEM!

Ves september je bil v známenju živahnih razpravljanj o volitvah v delavske svete in upravne odbore okrajnih, krajevnih in mestnih podjetij. Delavstvo novomeških okrajev v polni meri razume naloge, ki so mu bile dodeljene z zakonom o upravljanju državnih gospodarskih podjetij po delovnih kolektivih. Te dni pa se delavstvo novomeških podjetij na delovnih sestankih razgovarja o prevzemu strojev in vseh obratnih sredstev. Premlevajo in misijo, kateri izmed njih je najbolj sposoben in vreden, da bi mu zaupali podjetje. In na pravo so zadeli. Izbrali so udarne, racionalizatorje, strokovnjake, skratka ljudi.

spremenilo. Zdaj pa vem, da delam za korist hotela samega, predvsem pa se zavedam, da moram vložiti vse sile, da bo našim gostom v hotelu čim učinkovite in prijetnejše. Tako se je razgovorila predsednica upravnega odbora tega hotela, prijazna in nasmejana kuharica Horvačeva Pepca. Izvolili so jo 23. septembra. Kakšne so naloge tega kolektiva se vsi uslužbenci prav dobro zavedajo. Vodstvo pa so izročili še naslednjim članom delavskega sveta: Zofki Kostrevčevi, predsednici delavskega sveta, Zamidovi Pavli, Pavli Nahtigalovi in Mugerljevi Ančki.

po novem letu bodo praznovali petletnico obstoja. Leto pozneje so se jim pridružili še kročci. Spočetka je bilo podjetje odsek kmetijske zadruge, kmalu pa je prevzel podjetje MLO. V svojem petletnem obstoju je podjetje prebrodilo marsikatere težave. Bilo je

pomanjkanje raznega materiala in strojev. Delovna disciplina je bil slaba. Z iznajdljivostjo in sposobnostjo upravnice tov. Tinke Prus so bile premagane zapreke, ki so ovirale uspešni razvoj podjetja. S politično vzgojo kolektiva se je sčasoma zboljšala delovna disciplina, ki je sedaj na primerni višini. Zboljšala se je tudi kvaliteta in kvantiteta dela. Podjetje ima svoje naročnike po vsej Sloveniji. V upravnem odboru so izvolili najboljše delavke in delavce. **Redina**

SEDMA OBLETNICA I. KONGRESA AFŽ SLOVENIJE

Okrajni odbor Osvobodilne fronte Trebnje priredi 15. oktobra v Dobrniču proslavo VII. obletnice prvega Kongresa Slovenske protifašistične ženske zveze, ki se je vršil 17. oktobra 1943. leta v Dobrniču. Na ta dan bo tudi odkritje spominske plošče na domu, v katerem se je vršil prvi Kongres SPŽZ. Že sedaj vabimo partizane, ki so se udeležili borb v dobrniški dolini in okoliških hribih, da pridejo ta dan v Dobrnič. Prav posebno pa vabimo žene, borke in matere. Spomnili se bomo vseh naših junakih žena in mater, ki jim v času NOB ni bilo nobeno delo pretežko in nobene žrtve prehude.

Pripravljalni odbor

OKRAJNO AVTOPREVOZNISTVO NOVO MESTO

»Prepričan sem, da bo novo izvoljeni upravni odbor, delo našem podjetju dvignill na višjo raven, kot je bilo do danes. Dosevanje naše delo poznate, dobre in slabe strani. Zato glejte, da bo odslej čim bolj popolno.« Tako je nagovoril delavski svet upravnik podjetja, tovarš Jože Miklič. Poleg njega so v upravnem odboru izvolili tudi Jožeta Knafelca, Slavka Rotarja, Mirka Pipana in Miloša Kobeta z namestniki. Izvolili so najboljše.

ZDRAVILISCE SMARJESKE TOPLICE

Ob prevzemu v ljudske roke, je bilo podjetje opustošeno in neuporabno. Z vztrajnostjo in trudom pa se je stanje izboljšalo in danes je doseglo podjetje višino kategorije B, s srednje veliko kapaciteto. Najbolj predani člani delavskega sveta: Mihelca Pavšelj, Ivan Pavlin, Franc Strajnar, Minka Peterlin in Milena Popovič so izvoljeni v upravnem odboru. Neutrudljivi delavci v službi ljudstva mu bodo odslej še predaneje služili.

Brez kričanja skozi radio, naše delavstvo odgovarja hujšačem in klevetnikom z delom, vztrajnim delom.

ENO NAJSTAREJSIH LOKALNIH PODJETIJ V SLOVENIJI SI JE IZVOLILO VODSTVO

Pred kratkim je imelo podjetje MLO kroči - šivilje v Metliki pomemben praznik — volili so upravni odbor. Prostori so bili okrašeni s cvetjem in zelenjem. Vse je izgledalo slovesno. Sestanka v podjetju se je udeležil tudi predsednik okrajnega sindikalnega sveta tov. Sober. V kratkih in jedrnatih besedah je razložil pomen volitev upravnega vodstva po tovarnah, podjetjih in drugih ustanovah. Saj se posebno v Beli Krajini spominjajo časov, ko ni bilo za delovnega človeka ne dela ne kruha. Tudi za obrtnika ni bilo lahko. Romali so v tujino in se vračali onemogli in zgarani. Danes tega ni treba, ljudska oblast je dala obrtnikom možnost, da se združujejo, imajo svoje delavnice, so socialno zavarovani, tako, da so preskrbljeni tudi za stara leta. Tov. upravnica je v svojem referatu očrtala razvoj podjetja. Podjetje šivilje bilo ustanovljeno kmalu po osvoboditvi,

ZADRUŽNIKI V METLIKI BODO GRADILI HLEVE

Vsak začetek je težak, pravi pregovor, to vedo posebno dobrimi zadružniki v Metliku. Ko so šli lani skupaj, so jasno videli pred seboj vse težave. Govejo živino so imeli na treh krajih pri zadružnikih, ravno tako je bilo s svinjami. Potem so dobili v najem večji hlev za živino, ki pa vendar ne ustrezal sodobnemu gospodarjenju. Za svinje so napravili začasne hleve pri predsedniku zadruge tovarišu Urhu. Priprastek pa je tako hitro napredoval, da sedanji prostori, ki bi bili kvečejmu za 20 svinj, ne zadostujejo za 60 do 70 svinj. Zato so se zadružniki letos odločili, da bodo drugo leto začeli s kapitalno izgradnjo hlevov. Uredili bodo hleve za govejo živino,

konje in svinje. Ravno tako bodo za svinje uredili moderne in prostorna tekališča, tako da bo mlad zarod imel dovolj prostora na zraku in soncu. Vendar se bo zadružna pri teh bodočih delih moralna opreti tudi na pomoč množičnih organizacij v Metliku. Že v letošnjem letu so frontovci na množičnem sestanku obljubili pomoč zadružni, vendar obljube niso izpolnili. Nekaj je pomagala mladina, največ pa dijaki iz gimnazije, pod vodstvom tov. profesorice Irene Herakovič, ter garnizon JA v Metliku, kar je vredno vse pohvale. Pri tem pa ne smemo pozabiti upokojenke tov. Bravc Mimi in 70letne mame Firove, ki radi pomagata zadružni. **Regina**

Kdo se zaveda, KAJ JE SAMOSTOJNOST IN NEODVISNOST?

(Popravek)

V članku pod gornjim naslovom v št. 31. našega lista z dne 23. 9. 1950 je bilo omenjeno, da je med prosvetnimi delavci vpisal tov. profesor Trdan Anton nizko vsoto ljudskega posojila. Ker je pri imenovanih vpisnikih v tem članku povsod omenjena tudi vsota, pri tov. Trdanu pa ne, je bila s tem javnost namenoma ali nenamenoma napačno poučena. Res je, da je tov. prof. Trdan Anton skupaj z ženo vpisal 3000 din (tri tisoč) ljudskega posojila, kar je nad povprečjem. Na konferenci ravnateljev srednjih in upravitevjev osnovnih šol je poverjenik za prosveto

tov. Kasesnik Ivan omenjal tov. Trdanu kot primer slabega vpisnika, ni pa omenil, da je dal 3000 din, čeprav je za to vsoto moral vedeti. Iznesena dejstva so bila torej pomanjkljiva in izkrivljena. S takim netočnim poročanjem se jemlje ugled prosvetnemu delavcu, posebno pa še vzgojitelju. Ker samo resnica dela čast listu, ki jo objavlja, pa tudi dopisniku in iniciatorju, zato napako popravljamo. Uredništvo ugotavlja, da je tov. prof. Trdan Anton s tem vpisanim zneskom dokazal, da se zaveda, kaj je samostojnost in neodvisnost in da je dostojno izkazal svojo patriotično dolžnost. — **Uredništvo.**

Št. Jernej v jeseni

14. in 15. oktobra bo v prikupni šentjernejski dolini veliko partizansko praznovanje, zvezano z gospodarsko razstavo, letalskim mitingom, nastopom članov predvojaške vzgoje in gasilev ter s konjskimi dirkami.

Ta praznik gorjanskih partizanov bo takole potekal:

14. oktobra ob 7. uri zjutraj bo otvoritev gospodarske razstave v prostorih Kmetijske zadruge, kjer bodo KDZ in privatniki razstavljeni letosni vinski pridelek, grozdje in ostale kmetijske pridelke. Popoldne ob 5. uri pa bo pri zgodovinskem gradu Prežaku partizansko slavje, na katerega so vabljeni vsi partizani. Vsem nam je znano, da so ravno iz prvih gorjanskih enot vzklile številne slovenske brigade, pomembni vojaški in politični ljudje. Noga slehernega partizana, ki je sodeloval v NOB, je prav gotovo stopila tudi na gorjanska tla. Zato se bomo tega slavja udeležili v največjem številu.

15. oktobra ob 10. uri dopoldne bo letalski miting s padalcji in sodelovanjem članov predvojaške vzgoje in gasilev, popoldne ob 1. uri bo povorka na dirkališče, kjer bo veliko ljudsko zborovanje in kasneje ljudsko rajanje.

Prav gotovo bo obisk v šentjernejski dolini ob tem prazniku velik. S prisotnostjo bomo dokazali prvim borcev naše osvobodilne borbe svojo zahvalo, istočasno pa bomo priča zanimivim dirkam in razstavi, ki bo pokazala kako so v tem letu gospodarili »šentjernejski petelinici«.

KOVINARSKA DELAVNICA MLO NOVO MESTO

Delavskemu svetu bo predsedoval Janko Karel, v upravnem odboru pa sta Miha Brodarjev in Gvido Hren. Delavski kolektiv se smeje vsem hujšačem in kalilcem miru ter izdelovanju kovinskih predmetov.

CEVLJARSKA DELAVNICA IN POPRAVLJALNICA CEVLJEV MLO NOVO MESTO sta 4. septembra dokazali, da se ne ustrašita nalog, katere je nakazal zakon o upravljanju gospodarskih podjetij. Najboljši delavec v čevljarski delavnici Jakše Emil je predsednik sveta. Prav gotovo se tudi v popravljalcu čevljev niso zmotili, ko so postavili v upravnem odbor Ludvika Rodiča in Znidarsicevega Jožeta.

MESTNO GOSTINSKO PODJETJE HOTEL »METROPOL«

Služila sem že pri bivšem lastniku hotela Polajnarju. Do sedaj imam tu širinajst let in pol službovanja. Marsikaj se je od takrat

Kmetijski svetovalec

ZDRAVA ŽIVINA -

uspešna živinoreja

Osnova vse kmetijske delavnosti je dobra in donosna živinoreja. Od dobrega stanja živinoreje zavisi zadostna preskrba delovnega ljudstva z mesom, mastjo, mlekom, jajci in pravilno preskrbo industrije s kožami, volno in podobno. Na drugi strani pa ima živinoreja tudi v poljedelstvu veliko vlogo, ker daje nujno potrebljivo vprežno silo ter prepotrebni hlevski gnoj, brez katerega si ne moremo zamisliti dobrega uspevanja raznih poljedelskih rastlin.

Zaradi velike važnosti, ki jo ima v našem gospodarstvu živinoreja, je nujno, da se na vse načine prizadevamo povečati številčno stanje živine in jo kakovostno dvigniti na ono stopnjo, ki ji pripada.

Poleg dobre odbire plemenske živine za razplod ter pravilne in zadostne prehrane, je dobro zdravstveno stanje osnova uspešne živinoreje. Ogromne so škode v živinoreji, ki nastajajo zaradi raznih bolezni, ki se največkrat pojavljajo kot posledica nepravilne prehrane, raznih kužnih obolenj ter plodnostnih motenj.

Ravno nepravilna prehrana povzroča v živinoreji velike izgube, čemur je vzrok po eni strani premala skrb za pridelovanje kako-vostne krme, po drugi strani pa nepoučenost glede hrniljenja živine. Žival rabi za svoj normalni razvoj zadostne količine organskih in rudniških snovi ter vitaminov. Pomanjanje teh v krmi najbolj prizadene mlado živino, ki je v rasti, ter breje živali. Od rudniških snovi v našem okraju primanjkuje zlasti apna in fosforja, čemur je vzrok slabo stanje travnikov. Pomanjanje teh snovi v krmi povzroči pri goveji živini velikokrat bolezen, ki jo poznamo pri kravah v godnem času brejosti kot pojavi, da krava ne more vstajati. Tudi kostolomnico povzroča pri govedi pomanjanje omenjenih snovi, — Vsak gospodar pa pozna bolezen zlasti pozne jeseni ter zgodnjem pomladom — rahitost pri prašičih. Vse te bolezni se lahko preprečijo z dodajanjem kostne moke — klajnega apna ter po možnosti vitaminov ter živinske soli. Razen tega se priporoča krmiti prašiče predvsem s surovo hrano, kar v našem okraju ni navada.

Od kužnih bolezni naj omenim svinjsko rdečico in svinjsko kugo. Kljub temu, da svinjska rdečica leta za letom povzroča ogromne izgube pri prašičerji in da imamo proti njej učinkovito obrambo v obliki za-

BOJ LUBADARJU

V eni prejšnjih številk »Dolenjskega lista« je bil priobčen članek, ki opisuje način življenja in zatiranja največjega škodljivca naših smrekovih gozdov. Članek je bil napisan v poljudni obliki vsakomur razumljivo in bi ga sleherni gozdniki posestnik lahko koristno uporabil v lastnem gozdnem gospodarstvu. Praks pa kaže, da je članek marsikje nalepel na slepe oči. Ob pregledu gozdov, tako na državnem, še več pa na privatnem sektorju smo naleteli na posekana smrekova debla v lubju, ki so bila polna mlade lubadarjeve zaledje. Naleteli smo tudi na zaznamovana lovna drevesa, v katerih je bil lubadar v zadnji stopnji svojega razvoja. Po poizvedovanju smo dognali, da je akcija podelave teh dreves že v teknu, napreduje pa zelo počasi in preti zaradi zelo toplega vremena nevernost, da bo lubadar predčasno dozorel in bo

lovcem ušel iz nastavljene vabe, seveda stokratno pomnožen. Zato se ponovno vračamo na vprašanje zatiranja lubadarja, ker to smatramo danes za najbolj važno opravilo gozdarja in gozdnega posestnika. Ljudska oblast, ki budno zasleduje in vodi vse panoge našega gospodarstva, je s sodelovanjem mnogih organizacij opozorila in z akcijami v preteklem letu zatrla pšeničnega hrošča, z uspehom zatira krompirjevca koloradskega hrošča, opozarja pa tudi vse prizadete na pojavo lubadarja. Drvarji, logarji, gozdarji in gozdniki posestniki, preglejte vetrolome, preglejte lovna drevesa, vse posekane smreke morajo biti do konca tega meseca obeljene. Vsaka malomarnost v tem pogledu se bo bridko maščevala na naših lesnih zalogah, katere bomo zelo potrebovali pri obratovanju naše industrije.

KAKO SO VPISALI II. LJUDSKO POSOJILLO kmetje v KLO Primskovo

Majhen je KLO Primskovo v okraju Trebnje, po kvaliteti zemlje tudi lahko rečemo med zadnjimi, se pa odlikuje v izvajaju raznih gospodarskih nalog med vsemi krajevnimi ljudskimi odbori v okraju. Lepe uspehe je imel tudi v akciji II. ljudskega posojila. Posojilo so kmetje pravilno razumeli, saj je od 87 vpisnikov vpisalo 80 kmetov in to okrog 120.000 din. Stevilo so dvignili nekateri zavedni kmetje, pa tudi ljudje brez pravih dohodkov v tej hribovitih vasici.

Oče padlega partizana v NOV Golob Franc je vpisal 10.000 in s tem pokazal svojo zavednost močnejšim in gospodarsko bolj podprtym kmetom, da zaupa državi svoje prihranke. Njemu je sledilo več kmetov, čeprav bi nekateri vpisali lahko večje vste. Tudi Grden Brigit, partizanska vdova, je vpisala ljudsko posojilo; zaveda se, da je bil njen mož borec za lepšo bodočnost v Cankarjevi brigadi, za kar je dal tudi svoje življenje. Padel je v Rakitnici pri Kočevju. Tudi goštinačar, edini v KLO, tov. Alojz Draksler, ni hotel biti med zadnjimi, vpisal je 14.000,

kljub temu, da prav v teh dneh obnavlja med vojno porušeno hišo. Bedene Simon, ki izpolnjuje vse gospodarske naloge 100% in zelo dobro gospodari na svojem posestvu, je pokazal z vpisom II. ljudskega posojila svojo predanost do skupnosti. Vso grajo pa zasluži Sraj Albina, Primskovo št. 3, ki ima 11.94 hektarjev skupne zemlje, od tega je njiv 2.65 ha, vinogradov pa 0.76 ha, in je prejela za prodajo raznih pridelkov lepe denarje, za II. LP pa ni imela niti dinarja (jabolčnik prodaja po 80 din). Nič boljši ni od Srajeve Miklavčič Nace iz Mišjega dola, ki ima celokupne zemlje 22.23 ha, od tega je njiv 2.5 ha ima celotno gospodarstvo v najboljšem stanju in je vpisal 2000, ker je misil, da bo zaslebil OF in da je s tem izpolnil svojo državljanško dolžnost. Komisija za vpis II. LP pa dobro ve, da je dobil v letosnjem letu lepe denarje za prodano blago.

Ali bo zadovoljen tak sebičen kmet, da mu da država samo toliko, kolikor on daje državi.

PRIPRAVIMO SE NA DESETLETNICO OF!

Izvršni odbor Osvobodilne fronte Slovenije je izdal poziv na ves slovenski narod, da naj tekmuje v počastitev 10 obletnice ustanovitve Osvobodilne fronte slovenskega naroda. Prav zato je Okrajni odbor OF Novo mesto osnoval odbor za proslavo desetletnice ustanovitve Fronte. Na svoji prvi seji je odbor prišel do naslednjih sklepov.

1. Deseta obletnica ustanovitve Osvobodilne fronte slovenskega naroda je tako pomembna proslava, da je potreben prav posebnega dela in to v zvratnjega dela tekom šest mesecev, če hočemo dostenjno proslaviti ta važen dogodek, ki je pripeljal slovensko delovno ljudstvo do oblasti in najdemokratičnih pravic. Naše delo mora biti vsestransko, na vseh področjih našega življenja in tako prepravevalno, da se bo nadaljevalo tudi preko 27. aprila 1951 in da bo postal nujna potreba za povzdrogo našega življenja in izboljšanja življenjskih prilik.

2. Delo za proslavo je tako razčlenjeno in vseobsegajoče, da morajo sodelovati prav vse organizacije, t. j. Osvobodilna fronta, Antifašistična fronta žena, Mladina, Pionirji, Zvezza borcev, Ljudska prosvetna in tehnička, Rdeči križ, Fizkulturna, Gasilci itd. Zato se naj vključijo prav vse organizacije v krajevni odbor za proslavo desetletnice.

ORGANIZACIJSKO DELO FRONTE

Kako bo fronta najbolje proslavila svojo desetletnico? Prav gotovo z utrditvijo vaških in krajevnih odborov. Sedaj bodo kmalu volitve v te odbore in to je najboljša prilika, da pridejo v odbor res dobr, zavedni in delavni frontaši. Z volitvami v ljudske inšpekcijske bomo omogočili dobro ljudsko inšpekcijsko, ki bo v pravem času odpravljala vse napake in zagotovila vsem izboljšanje življenjskih prilik. S čiščenjem in razširitvijo članstva se bo fronta utrdila in le na ta način lahko pomagala pri oblastvenih poslih. V marsikatem frontnem odboru je vse delo ležalo le na dveh ali treh članih odbora, velikokrat pa tudi samo na enem. Clanstvo je bilo le v malokaterem slučaju pritegneno k delu. Dostikrat ni bilo človeka, ki bi sklical mnogi sestanek in razložil lepo po domače, kakšna je pot, po kateri gremo in s kakšnimi težavami se borimo. Vse premalo je bilo se stankov, na katerih bi ljudem razlagali vzroke klevetanj in laži, ki jih sipljejo na nas kominformske države. Imamo še celo vasi, kjer še niti enkrat ni bilo razgovora o teh vprašanjih. Se vedno imamo primere, ko kmetje prosijo, da bi se jim razložilo po domače zadružništvo in njega pomen za naše kmetijsko gospodarstvo. Večina osnovnih organizacij Osvobodilne fronte ni dovolj delavnih. V njih je zamrlo pravo organizacijsko življenje, pozbavili so na redne sestanke, na skupno delo, študij, vzgojo, na sodelovanje in pomoci krajevnemu ljudskemu odboru itd. Po zablja se na glavno nalogo naše organizacije — na politično delo v vasi. Pred nami je torej v tem šestmesečnem tekmovanju dvoje naloga:

1. aktivizirati članstvo osnovnih organizacij v vasi;

2. izboljšati delo odborov na vasi kakor tudi v kraju.

Ce bomo opravili in izpolnili dve nalogi, potem bomo lahko izvršili vse naloge na vseh področjih našega udejstvovanja.

KULTURNO PROSVETNO DELO

V okraju imamo Okrajni odbor Ljudske prosvete. Ne bom ugotavljal kje je krivda, toda eno drži, da ta odbor ne dela in ne izvaja nalog, ki so stavljeni preden. Prav zato pa tudi delo raznih kulturno umetniških društev ni veden po enotnih načrtih, ampak je delo teh društev prepričeno samo sebi. Kulturno prosvetno delo na vasi bi bilo lahko veliko plodnejše, če bi imelo kako pomoč od okrajnega odbora. Tudi tu je potrebna aktivizacija vseh članov okrajnega odbora. Dramske krožki in odseki bodo v tej šestmesečni dobi dali vse od sebe, da bodo predelite res kvalitetne in imele vzgojni in prevzogni pomen.

Marsikje je knjižnica osnovana, vendar pa ta ne dela in se premalo ali pa celo nič ne zanima za razdeljevanje dobre knjige med ljudstvom. Zato bomo v tem tekmovanju in pripravah za proslavo uredili vse že ustanovljene knjižnice in jih predali ljudstvu. Poleg njih pa bomo ustanovili tudi čitalnice, v katerih bo delovno ljudstvo dobilo dobro čitavo.

Ljudska univerza spi spanje pravičnika razen v Dol. Toplicah. Kje je vzrok temu? Ali mogoče na ljudeh, ki ne pridejo na predavanje ali na ljudeh, ki bi lahko predaval pa nočeo? Prvi sestanek predavateljev je pokazal, da se bo ta stran ljudske prosvete lahko popravila in spravila v tek.

Pevski zbori, godbe, orkestri in najrazličnejši ljudsko-prosvetni aktivi naj pokažejo, da jim ni vse eno kako bomo proslavili deseto obletnico Fronte.

ZGODOVINSKI IN DOKAZNI MATERIAL

Pri odboru za proslavo se je osnoval oddelek za razstave in zbiranje zgodovinskog materiala. Naš Dolenjski list je prinesel v številki 6 z dne 23. marca prav lep članek »Cuvajmo spomenike preteklosti in pa v številki 10 z dne 20. aprila «Se je čas», v katerih je do potankosti opisano, kaj, kako in na kakšen način zbiramo tak material in zakaj nam je potreben. Vendar ni bilo nikakega odziva razen par častnih izjem. Vse to moramo sedaj popraviti. 27. april nas mora najti pripravljene z veliko razstavo našega dela in življenja v teku desetih let Osvobodilne fronte. Razstava, ki bo v Novem mestu, pa tudi v drugih krajih je lahko lokalnega značaja, bo imela naslednje oddelke: Delo Fronte v letih narodno osvobodilne borbe, Gospodarsko delo po osvoboditvi in prostovno kulturno delo po osvoboditvi. V tem obdobju bo tudi razstava 150letnice Prešernovega rojstva, 400letnice slovenske knjige in razstava rokopisov slovenskih pisateljev.

Naš okraj je bil prizorišče najbolj zagrizene borbe in ustvarjanje ljudske oblasti, zato ni nikakega izgovora, da takega materiala ni, ampak ga je treba poiskati in najti.

KOMUNALNA DEJAVNOST

Vsakomur je znano, da je Osvobodilna fronta prav na komunalni dejavnosti najbolj prizadeta. Saj neštete frontne brigade pomagajo oblasti pri teh delih. Osvobodilni fronti je mnogo ležeče na tem, da neprestano dviga življenjski standard delovnemu ljudstvu.

Zato bo Fronta pomagala pri naslednjih delih, ki jih bo opravila naša oblastna komunalna dejavnost v šestmesečnem pripravljanju za dostenjno proslavo desetletnice.

1. Obnova stanovanj v mestu: Ena stanovanje v Cvetkovičevi hiši na Glavnem trgu, obnova Rozenbergove hiše, obnova Križatijev in obnova Kobetove hiše na Ljubljanski cesti. Za obnovo podeželja bo narejen še naknadni plan.

2. Preskrba z vodo: Ogromna dela za preurejanje vodovoda v Novem mestu, ureritev studencov v Dobruški vasi, Poljanah, Podgradu, Potoku, Zaiari, Gorenji vasi, Doizu in Podhosti.

3. Perišča: Za I. teren Novem mestu, Selih pri Strazi, Vavta vasi, Rumani vasi in Poljanah.

4. Popravila krajevnih poti: Popravljenih bo 30 km vaških poti.

5. Lopa za avtobusno postajo: V Novem mestu na Kapucinskem trgu.

6. Javno stranišče v Novem mestu poleg pošte.

7. Ureditev cestišča v Novem mestu ob Krki v podaljšku Pugljeve ceste.

AGITACIJA IN PROPAGANDA

Propagandni oddelek bo nadvse važen in je bilo potrebno tudi za to delo načrt, ki zgleda takole:

1. Fotografiranje raznih objektov in del posebno omih, ki so zgrajeni ali delani po osvobojenju.

2. Oprema teh fotografij z ustrezajočo legendo ter kartotečno urecene teh fotografij. Vse to bo storilo v osvetlitvah dela Osvobođenje fronte v novomeskem okraju.

3. Organiziranje izletov s predavanjem v kraju po novomeskem okraju, ki so pomembni za zgodovino OF in narodno osvobodilno borbbo.

Propaganda pri ljudeh, ki so prav posebno povezani z zgodovino OF v novomeskem okraju, da napišejo svoje spomine.

4. Idejna zasnova in izdelava parol in gesel za praslabo in obletnico Osvobodilne fronte.

ZVEZA BORCEV

si je postavila naslednji plan za teh 6 mesecev

1. Vključiti v zvezo borcev dokončno vse tiste, ki imajo pogoje za včlanjenje.

2. Izdelati točno evidenco vojnih vdom in sirot ter invalidov.

3. Popisi in po možnosti fotografiranje važnejših objektov, bunkerjev, tehnik, kurirske stanic itd.

4. Pospešitev zbiranja zgodovinskog materiala.

5. Ustanovitev 2 novih osnovnih organizacij Zveze borcev.

6. Izvesti prekope vseh padlih borcev v skupne grobove.

7. Postavitev dveh spomenikov padlim borm in 4 zgodovinskih plošč.

8. Zbirati kroniko vasi, spominov iz Narodno osvobodilne borbe, izvršitev spominske knjige padlih borcev in žrtv NOB.

Sedma obletnica

Bilo je oktobra 1943. leta, ko nam je aktivistka Mara Rupena-Osolnikova prinesla vest, da bo v Dobrniču prvi kongres SPZZ. Prvi kongres žena? Pa v Dobrniču, saj je bila naša vasica tako majhna in neznačilna, sedaj pa kar naekrat — kongres. Vedela sem, da je to nekaj velikega, nekaj kar bo mnogo pripomoglo k razvoju in utrditvi naše organizacije, kar bo mnogo pripomoglo k naši Osvobodilni borbi. Jasne slike o kongresu še nisem imela. V Dobrnič sta prišli tov. Mara in tov. Tončka Majenova, s katero smo po vseh uredili vse potrebitno za prehrano in prenočišča delegatik. Z začetnjem so ljudje sprejemali novico o tem, da pridejo v Dobrnič žene iz cele Slovenije in iz Ljubljane in s skrbijo ugibali, kje bodo delegatke namestili, da jim bo ugodnejše. V Koritih so možje sklenili, da jim bodo kuhalne žene, ki najbolj znajo. Ravno tako z dobro voljo so delegatke sprejeli v Sahovcu, Loškah, Vapči vasi, Preški, Dobrnič itd. V samem domu so se mrzlično vrstile priprave. Dvorana je bila okusno okrašena, po dobrniških hišah pa so se pojavile parole. 16. oktobra popoldne pa so pričeli prihajati z vseh strani vozovi z delegatkami. Kongres se je vršil ponoči in prvi večer so člani NG nastopili z recitacijami in uprizorili Klopčičeve igre »Mati«. Nato se je pričel delovni del kongresa. Toplina in prisrčnost, ki je vladala na kongresu, se je vsaki delegatki vtisnila globoko v srce. Od-

I. kongresa AFŽ Slovenije

ločnost, borbenost in pripravljenost na vse žrtve je še dvignila moralo žená. Druga fronta je bila v tedanjih situacijah težko pričakovana in člani angleške vojaške misije major Dyons je le težko prišel do besede ob vztrajnem skandirjanju. Druga fronta, druga fronta. Delegatke so sklenile: Vse sile za borbo, žene bomo nadomestile može pri vseh delih.

Mnogo delegatki prvega kongresa danes ni več živih. Padle so kot borke ali pa bile umorjene, kot n. pr. Majenova mati, ki je za našo osvoboditev žrtvovala pet svojih sinov in so jo kmalu po kongresu zverinsko umorili. Tudi Biceletova mati, ki je tako rada in z občudovanja vrednim ponosom pripovedovala o svojih padlih otrocih, je končala juške smrti.

V teh dneh pripravlja Okrajni odbor OF proslavo sedme obletnice I. Kongresa APZZ. Proslava se bo vršila v Dobrniču in bo združena z odkritjem spominske plošče. Na predvečer, 14. oktobra, bo igralska družina SKUD iz Trebnja uprizorila Klopčičeve igre »Mati«. Pevski zbori pa bodo zapeli več pesmi. 15. oktobra bo odkritje spominske plošče, nato pa kulturni programi, kjer bodo nastopili pevski zbori iz raznih krajev in folklorna skupina iz Crnomlja. S. F.

Trebanjski mladinci na ZAGREBŠKEM VELESEJMU

Tempo socialistične graditve v naši državi se nadvise lepo kaže na letosnjem IV. zagrebškem velesejmu, ki je privabil prvo skupino 46 mladincov iz okraja Trebnje. Mladinci so težko pričakovali dan, da bodo lahko videli ono, kar so samo brali v časopisih. Ta dan je kmalu prišel. Na postaji v Trebnjem je bilo tisto popoldne dokaj živahno — to je bila mladina, ki bo že drugi dan po otvoritvi velesejma lahko videla stvari, o katerih prej niti sanjati ni mogla.

Vlak je kmalu krenil proti Sevnici; ob polnoči so bili že v Zagrebu. Pred železniško postajo nas je presenetilo morje zastav, ki so jahno plapolale v nočnem vetru na višokih jamborih. Te zastave so predstavljale razne države, zastopane na velesejmu. Na celni strani postajnega poslopja so bile slike naših voditeljev, osvetljene s stotinami luči. Na trgu pred postajo je bilo svetlo kakor podnevi. Noč v takšnem mestu se človeku zdi vse bolj prijetna in čarobna. Svetilniki do poslopja kjer je »Jadranska razstava«, so napolnjevali s svojimi signalnimi pisanimi lučmi vso okolico. Posebno lepo pa je bil osvetljen trg Republike. Tu je človek moral zadržati korak in se ozreti okoli sebe ter se čuditi.

Da, to je Zagreb, poleg svojih stoterih drugih zanimivosti; mesto, kamor se stekajo množice ljudi iz naše prelepne domovine, da vidijo ono, kar naši delovni ljudje delajo za sebe in za svojo generacijo — za srečnejšo bodočnost. Zagrebške ulice so ob tem času zelo živahne, novi potniki — obiskovalci velesejma prihajajo z vseh strani naše domovine.

ne, kakor tudi obiskovalci iz drugih držav z vlaiki ali avtomobili.

To je prizor bučnega prometa in živahnega življenja v Zagrebu, mnogo večjega kot je bil ob prejšnjih velesejmach. V zgodnjih jutranjih urah so ljudje čakali, kdaj se odpro vhodi na velesejmske prostore. Ob osmi uri so številne vhode zagnile množice ljudi. Kljub arhitektonskim načrtom za boljši obhod velesejmskih paviljonov, je bila huda gneča, seveda upravičena, kajti letosnji zadevski velesejem spada med najbolje organizirane mednarodne velesejme, tako po tehnični ureditvi, kakor po razstavnem prostoru. Zanimanje za razstavljenne predmete je nadvise ogromno. Nas, mladino, so posebno zanimali lesni izdelki, elektrotehnične in strojne pridobitve, prehrambeni in tekstilni izdelki itd. Po trijurnem obhodu velesejmskih prostorov lahko rečemo, da smo si samo trohico vsega mogli vtisniti v spomin in dati navdušeno priznanje našim delovnim ljudem, ki s svojim neomajnim delovnim poletom in ljubeznijo do svoje domovine dajejo vse svoje umske in telesne moči in sposobnosti, da bi čimprej dosegli zmagoviti cilj — socialistično znamenje. Tukaj smo videli, kako naši narodi kljub raznim oviram Informbiroja osvajajo nove tehnične pridobitve, večinoma nezaviso od tujih modelov in konstrukcij. Tako se naši razstavniki predstavljajo konkurenčno kosajo s tehniko ostalih 15. držav. Naša industrija je v enem letu izdelala nad 300 novih predmetov zelo važnih za graditev socializma.

Moč in gospodarski napredok naše socialistične domovine se manifestira na IV. za-

grebskem velesejmu. Delo naših rok odločno pobija vse laži in klevete kominforma in jasno prikazuje naš cilj, da si hočemo pod vodstvom tovariša Tita in naše Partije zgraditi lepo bodočnost.

Zato je potrebno, da zagrebški velesejem obije vsa mladina. Obisk se organizira po OK LMS s 75% popustom in s tehničnim

vodstvom odbora Ljudske tehnike. Vsled tega naj ne bo člana LMS, da ne bo obiskal velesejma, da si tam ogleda naš ogromni napredek v tehničnem, živiljenjskem in kulturnem razvoju. Z obiskom velesejma bomo pridobili novega poleta in volje za doseganje socialističnih zmag na poti v lepo bodočnost.

Vodnik Fran

KRIŽATIJA BO V PONOS

V okviru raznih prireditv za počastitev desetletnice Osvobodilne fronte je predvidena v aprilu 1951 velika razstava, ki naj bi pokazala vso dejavnost desetletnega življenja OF. Ker pa smo v Novem mestu v večnih borbah za razstavne prostore, si je OOOF zadal nalog, da bo do aprila 1951 obnovljena Križatija, kjer bi bila nameščena razstava. Križatija bi postala Kulturni dom, kjer bi imela v prvem nadstropju prostore Studijske knjižnice, pritliče pa bi bilo namenjeno raznim kulturnim ustanovam. Podstrešje bi se preuredilo za stanovanja in razne shrambe, n. pr. za razstavne vitrine in slično.

Ljudska oblast čuti upravičenost, da bodo Studijska knjižnica svoje lastne prostore in v ta namen so krediti že na razpolago. MLO pa bo iz svojih sredstev reprezentativno opremil veliko čitalnico Studijske knjižnice. Iz starih gradov, kateri ne bodo obnovljeni, bo uporabljen dragocen material za olješanje Križatije, tako n. pr. kamenita profilirana okna, stilni portali, kamini in slično. Republiško podjetje Pionir bo imelo pred seboj hvaležno nalogo, da realizira načrte novomeških prosvetnih delavcev, zakaj s tem si bo podjetje zgradilo v Novem mestu trajen spomenik, ker bo postala Križatija ena najlepših stavb z vzdavo raznih fragmentov iz gradov. Ce še omenimo, da bo okrog Križatije lep park z letnim gledališčem, nam ni treba poudarjati, koliko bo Novo mesto s tem pridobilo. Križatija se mora obnoviti. Ne smemo kloniti pred težavami, saj se moramo zavedati, da je osnovna šola preobremenjena in je nujno, da se knjižnica izseli iz osnovne šole in da prostor šolam. Iz leta v leto bo večji problem prostorov na osnovni šoli in zato je treba Križatijo čimprej obnoviti.

Studijska knjižnica je sedaj stisnjena v neprimerih in nezavarovanih prostorih. Trenutno ima inventariziranih preko 2300 knjig, a vseh knjig ima več kot 30.000. Lahko rečemo, da je Studijska knjižnica bogata, zelo bogata ustanova in nikakor ne pretiravamo, če tridmo, da predstavlja knjižnica največjo vrednost novomeškega okraja. Ce pa še upoštavamo knjige, katerih vrednost se sploh

težko oceni, n. pr. leta 1945 je ocenil eden naših strokovnjakov knjigo iz 17. stoletja na 10.000 dolarjev, je naša kulturna dolžnost, da damo knjižnici take prostore, ki bodo naši kulturni dediščini primerni in ki bodo ponos Novemu mestu. Ze iz pietete do naših ustvarjalcev kulture, moramo dostojno rešiti problem Križatije, zakaj knjižnica hrani roke pise Jerneja Levičnika, Dragotina Ketteja, Janeza E. Kreka, Milana Puglja, Jožeta Cvelbarja, Antona Aškerca, I. Hribarja, Fr. Govekarja, Ks. Meška, F. Finžgarja ter celo Gabriele Preissove, — češke pisateljice. Najstarejša knjiga, ki jo knjižnica hrani je še incunabula in je iz leta 1497, najstarejša slovenska pa iz leta 1584 in od tu dalje ima ustanova celo vrsto dragocenih slovenskih knjig. Knjižnica pa sistematično zbira knjige, ki so bile tiskane v Novem mestu ter hrani tiske Tandlerjeve tiskarne, Bobnove in Krajčeve.

Prvo nadstropje Križatije bi zadoščalo za knjižnico pet let. Po petih letih bo nastal znova problem razširitev prostorov. Zato bi bilo najbolj umestno, da bi ob sedanji obnovi Križatije povisili stavbo za dva metra in s tem bi dobili skladische za knjižnico, ki bi zadoščalo za celo generacijo in tudi dragocen novomeški arhiv bi dobil svoja skladische. Največje vrednosti pa bi bilo, da bi bila čitalnica visoka 5 metrov, zakaj v nasprotju primeru bi bila visoka samo 3 metre, kar je daleko premalo, če pomislimo, da sedi včasih v čitalnici do 40 dijakov. Z novimi prostori bi knjižnica zaživelova novo življenje in bi odigrala vlogo, ki ji pripada.

Obnova Križatije bo veliko kulturno deljanje, zakaj s tem bomo rešili dragocene portale, okenske okvire in slično ter dali novomeškim kulturnim ustanovam primerne prostore, Novemu mestu pa najlepšo stavbo s parkom. Dostojna prireditve v okviru 10-letnice OF bi bila proslava 5-letnice Studijske knjižnice, katere ustanovitev je omogočil program OF. Z vselitvijo v nove prostore in primerno razstavo bi tudi dostojno proslavili 400 letnico slovenske knjige.

Komelj Bogo

Začetek novomeške gledališke sezone

V prvi polovici oktobra bo novomeško gledališče zopet zaživelovo. Izbrani gledališki ansambl se po letnem oddihu že resno in marljivo pripravlja, da dostojo začne letosnjo gledališko sezono.

Za uverturo sezone bo gledališče postavilo na oder veselioigr »Lažnivec«, delo italijanskega komediografa Carla Goldonija, ki je nedvomno najizrazitejši komediograf italijanskega baročnega 18. stoletja in kot tak obenem resnični reformator na področju gledališke umetnosti. Njegova največja odlika — ljudskost — postavlja to njegovo delo v luč resnične naprednosti. Preprosti govorni slog,

delo polno vedrih vizij življenja, polno humanega in vedrega smeha, pristnost in prirodnost Lažnikovih karakterjev, vse to bo gledalca brezvomno pritegnilo in ga povsem zadovoljilo. Mojstrske laži Lelia, ki ga bo kot nosilec komedije igral Kralj Franc, bodo izvabile iz gledališčevega srca polno vedrega in sproščenega smeha. Ostali karakterji odnosno vloge, ki jih bodo igrali najboljši igralci, bodo v vseh scenskih epizodah toplo žehteli kos živega življenja.

Pri Goldoniju se sleherni smeh, sleherna svetla solza, ki leži v še tako resnični, veseli in blesteči zamisli, pretaka naravnost do človeškega srca.

Riko.

Slovenska zastava

»Kaj pa ti je vendar?« »Poglej v zvonik!« Prvi del naloge je izvršen. Z zvoniku je v rahlem jutranjem vetru plapolala slovenska zastava. Da prav z zvoniku, ki je stal sredi fašističnih utrdb, sredi fašističnih postojank. Deset korakov pred zvonikom je bila karabinjerska stanica, dva deset korakov za zvonikom stanovanje višjih oficirjev, močno zavarovanih s stražami, petdeset korakov na desno vojašnica, na drugi strani ceste fašistično poveljstvo. In sredi teh plapolala na visokem zvoniku slovenska zastava. Na trgu je postajalo vedno več ljudi, ki so strmeli v slovensko zastavo.

Na karabinjerski stanici se je zganilo. Trije oklobučeni karabinjerji so lemo prišli na cesto in kakor iz navade pogledali na uro v zvoniku. Kakor da bi jih nevidna sila vzpodobila so planili v zvonik. Sramota svoje nezajemljivosti so hoteli hitro odstraniti. Toda kmalu so se zopet pokazali na cesti in iskali cerkvenika, da bi jim odpri vrata v zvonik. Po dolgem iskanju so ga vendarje našli in mu dopovedovali, da hočejo ključ od zvonikovih vrat. Na trgu so se večale skupine in ogledovali plapolajoč slovensko zastavo. Iz župnišča sta prišla dva višja oficirja in ugleđala na zvoniku veselo in uporno plapolajoč slovensko zastavo. Poklicata sta dežurnega oficirja, ki je razgibal in vznemiril vojašstvo. Vojašstvo je obkolilo trg in pogalo ljudi iz cerkve. Iz žepov so se prikazale legi, oficirji pa so dajali karabinjerjem

navodila. V tem času je prišel na trg tudi fašistični oblastnik. S hitrimi koraki je odšel proti zvoniku, da bi sam lastnoročno odtrgal zastavo. Po cesti iz Stare vasi je prijezdil v divjem diru na konju cerkvenik starovaške podružnice in javil, da visi na zvoniku slovenska zastava. V svojem uničevalnem navdušenju so pozabili, po kaj so hoteli v zvonik in v naglici so fašistični oblastniki in vojaki odšli v Staro vas, da tam potrgajo slovensko zastavo in polove in zapro vse razbojnike in hudodelce, ki ovirajo fašistični polet. In ko so hoteli v zvonik, je pridirjal iz Vrhpolja nekdo in javil, da visi na vrhpoljski podružnici slovenska zastava. In spet so jadrono odšli v Vrhpolje, tu pa jim je javil zopet nekdo, da visi slovenska zastava v Orehovcu, pa na Tolstem vrhu, pa na Polhovici in v Cadrežah in na Otoku in v Grobeljah. Povsod so jo videli in nikjer staknili. Jeza fašističnih in kraljevih oblastnikov je bila na višku. Sedaj so šele spoznali, da so temeljito nasedli odlično izpeljani in tudi nad vse pričakovanje dobro uspeli akcijo. Toda bilo je prepozno. Ostali so sami, naši ljudje pa so doma v svojih zapečkih govorili o slovenskih zastavah in Osvobodilni fronti, ki je prevzela vodstvo slovenskega naroda v borbi proti fašističnemu izkorisčevalcu.

Razdraženi in osramočeni so prišli oblastniki nazaj v St. Jernej. Na trgu so stali ljudje in čakali na deseto mašo. Oči vseh so bile uprte na slovensko zastavo, ki je uporno plapolala na zvoniku farne cerkve. Sam capo di centro je odšel v zvonik, toda kmalu se je

vrnil razburjen in nervozan, poslal je karabinjerje, a tudi ti so prišli nazaj. Zastava je še vedno plapolala. V zvonik so poslali vojake, tudi ti so se vrnili brez uspeha. Sekretar rajona je bilo nudomščno smejal pri oknu, si mel roke in hladnokrvno kadil cigaret. Akcija je uspela, samo to mu je delalo zadovoljstvo. Karabinjerji so silili ljudi in končno se je prijavil šestletni sin vaškega cerkvenika. Sam je odšel v zvonik. Vse je napetoto pričakovalo kaj bo. V napetem pričakovanju se kmalu prikaže v slepih linah črn zabojček z žico, ki pada v globino. Nekdo iz gnečje zavpije: »Umaknite se, peklenski stroj! Vse je skočilo za vogale, da bi se vsaj delno razdrobil, iz njega pa so se usule črepinje in posušena mačja koža. Pridružen smeh se je plazil med gručami. Capo di centro je jadrono skočil v zvonik, sedaj je bil že izven nevarnosti in ni hotel dopustiti, da bi kdo drugi izvršil junaštvo. Dostojanstveno je prinesel zastavo iz zvonika in jo zmagoslavno nesel v svojo pisarno, da jo bo poslal kot vojno trofejo svojim predpostavljenim.

Ko je odklepal vrata v svojo pisarno je zagledal na prag kupček pepela. V zli slutnji je pogledal na drog, kjer je po navadi vselefa fašistična zastava. Ni je bilo. Na drogu je visel hlačni trak, čistol nedolžen bel, hlačni trak, na tleh, na pragu pa majčen kupček sivega pepela. V silni jezi je vrgel zastavo za Valečovo ograjo in se zaprl v svojo pisarno. Ta slovenska zastava je kasneje plapolala nad Gorjanskim bataljonom in ga vodila iz akcije v akcijo do dokončne zmage. Drejče

S POTI PO BELI KRAJINI

V Beli Krajini se kakor povsod drugje po naši slovenski zemljah dagajo razne stvari, ki so vredne, da si jih ogledamo. Oglasimo se malo pri stanovanjski komisiji v Crnomlju. V pisarni, kjer posluje komisija, oziroma članici komisije, je vedno polno zaskrbljenih obiskovalcev. Toda ti obiskovalci so vedno eni in isti: prosilci so namreč za stanovanje, pa dobito vedno isti odgovor: »Za sedaj nič — pridite drugič!« In tako gre iz dneva v dan. Toda z vsemi ni tako: če si prijatelj ali prijateljica tajnika Mestnega ljudskega odbora Mira Petriča, ki ima mogočno besedo pri dodeljevanju stanovanj, ali predsednika stanovanjske komisije, potem dobi drugačen odgovor: »Za tebe se bo že našlo!« No, in se tudi najde. Pravijo, da bo odslej drugače, da je Okrajna kontrolna komisija napravila red, tako da se od zdaj naprej ne bo več gledalo na prijatelje in znance, pač pa na ljudi, ki so upravičeni do stanovanja.

Ko smo že v Crnomlju pa pojdimo še na Okrajni odbor OF. Prvo, kar opaziš ko vstopiš, je grafikon, kjer je zapisano, kako plačujejo belokranjski frontovci članarino. Nekje na vrhu je Crnomelj, pa je zapisano in zarisan, da so zavedni frontovci iz Crnomlja dolžni na članarini že od aprila letošnjega leta. Vrste se še druga imena krajev in vasi, ki so s prav majhnimi izjemami slični Crnomlju (mislimo glede članarine). Ko vse skupaj sešteješ in odšteješ prideš do zaključka, da so člani fronte v Crnomaljskem okraju dolžni letos 70% na sami članarini, da ne govorimo o sestankih frontovcev, kjer so skoraj v večini krajevnih in vaških odborov fronte pozabili na take sestanke. Na Okrajnem odboru OF ti povedo, da imajo velike težave s poročili (sicer pa ni kaj poročati, če ni sestankov, če se ne pobira članarina itd.). Poročil ne pošaja niti Mestni odbor OF. Njenemu blagajniku Jožetu Stefačiu se ne ljubi, da bi malo bolj živahno vpristopil k delu in pobral članarino, katero bi članstvo z veseljim dalo, če bi jih kdo opozoril.

Pa pustimo fronto, saj bodo kmalu nove volitve v frontno organizacijo in takrat naj člani bolj pazijo, koga bodo izvolili v odbore. Mi pa pojdimo na Stražni vrh, tja, kjer imajo vinarsko delovno zadružno. Predsednik zadruge je Anton Grahek, mož da je kaj, samo zadnjic ga je polomil, ko je ne upravičeno odvzel živilsko nakaznico 60% invalidu Stanku Vidošu. Grahek je namreč tudi predsednik Krajevnega ljudskega odbora

Taljčji vrh in tako je uporabil svojo (ne ljudsko) oblast in postavil Vidoša pred dejstvo: ali v zadružno, da ti dam še nadalje živilsko nakaznico, ali pa brez živilske nakaznice in izven zadruge. Toda Vidoš je ubral pot v Crnomelj, kjer bo na odgovornih mestih izvojeval nazaj upravičeno živilsko nakaznico, pa tudi če ne bo stopil v zadružno. Ker s takimi pogoji se ne pridobiva novih članov v zadružno.

Zanimalo vas bo kako gre z odškupi belih žit? Na to lahko odgovorimo zelo na kratko: precej slabo. Res so v nekaterih Krajevnih ljudskih odborih kar dobr: tako so v Starem trgu pri Kolpi izpolnili že 93%, v Petrinji vasi 82%, v Gradacu in Rusalcicah po 81% predvidenega plana belih žit. Poglejmo v Dragatuš. Tam so močni kmetje, pa so ti izpolnili samo 53% plana. Trilničanom še toliko ne zamerimo, ker je pasivni kraj, toda pri številki 26%, ki jo imajo sedaj, pa tudi ne smejo obstati.

Zdaj pa še na kratko o obnovljeni partizanski bónicni »Kremelj pri Planinik. Dolgo časa so ugibali: bi ali ne bi obnovili ta spomenik NOV. Ko je prijev vso stvar v roke predsednik Okrajnega ljudskega odbora France Košir, je bivša bónica kmalu pokazala drugačno notranjost. Zraven predsednika Koširja se je še posebno izkazal poverjenik za komunalno gospodarstvo Blaž Puhulja. Skupno s še nekaterimi člani ZB so obnovili štiri bolniške objekte in tako ohranili zgodovini dragoceni dokument naše slavev preteklosti. V to delo so vložili čez 250 prostovoljnih delovnih ur, za kar zaslužijo vso poohvalo.

Na koncu še to: kdor ima rešilni avto naj ga posodi ali proda poverjeništvu za zdravstvo v Crnomlju. Poverjeništvu kljub večkratnim prošnjam na odgovorna mesta ne dobi potrebnega avtomobila. Pred kratkim so jim res ponudili v Ljubljani rešilni avto, ki ga pa kljub skromnosti niso mogli sprejeti, ker bi tak rešilni avto ne bil primeren za prevoz bolnikov po belokranjskih cestah. V Ljubljani pa so se odgovorni namrdnili in dejali: »Saj je za Belokranjca vse dobro!« V Beli Krajini bodo morali ponesrečence še nadalje prevažati v bolnico s tovornimi avtomobili. To pa vse po zaslugu ljudi, ki v Ljubljani odgovarjajo za čim prejšnjo in boljšo pomoč bolnikom in ponesrečencem.

—ko—

PIŠEJO NAM

HIGIENSKA POSTREZBA

Poslovničica Okrajnega magazina Catež ima svoj lokal pri Kotarju v Dolenji vasi. Lokal je star in ni nič čudnega, da so se tu nastanile tudi podgane, ki uničujejo blago. Tako so v zadnjih mesecih uničile raznoblago, kot opanek, tekstil, pa tudi prehrambene article — kavni nadomestek, poper, v skupni vrednosti do 8500 din. Blago — kavni nadomestek, poper, kvas, marmelada, cigarete — je razloženo kar po pultu, po njem pa krajno lažijo podgane. Tako blago tudi pravljajo potrošnikom, kar je vzor vsej higieni. Poslovodkinja tov. Kranc Rozi pa meni, da mora ostalem blagu zvišati ceno, da ne bo zaradi tega primanjkljaja, ter tako potrošniki plačujejo škodo, ki so jo povzročile podgane po krivdi poslovodkinje in same uprave OM. Tako je zvišala ceno papru na 200 din za kg, dočim je pravilna le 143 din za kg. Prav tako je zvišala ceno paprika in kavnu nadomestek.

Poslovodkinja opravičuje svoje poslovanje s tem, da je o tem stalno opominjala Upravo OM in predlagala, da se poslovničica preseli v Catež, kjer je v neki novi hiši primeren prostor. Iz tega prostora je stranka, ki v njem sedaj stanuje, pripravljena se izseliti drugam, saj v Catežu ni stanovanjske krize. Uprava za to ni ničesar pokrenila.

Vprašamo se, kdo naj v tem primeru plača povzročeno škodo — ali odgovorni uslužbenec okraj. magazina ali potrošniki?

MLADINA ST. RUPERTA POSPRAVLJA PRIDELKE

Mladina iz St. Ruperta se je letos najbolje izkazala pri obdelovanju mladinskih njiv, ki jim jih je dal KLO za obdelavo, da ne bi ostala zemlja neobdelana.

KLO jim je dodelil 60 arov orne zemlje, na katero so posejali krompir in sončnico. Ker je v tem aktivu kmečka mladina, ki je imela doma dosti dela, je nastalo vprašanje, kdaj in kako naj bi to zemljo obdelali. Imeli so mladinski sestanek in se pogovorili. En mladinec je predlagal, da bi šli kar po sestanku delat. S tem predlogom so se mladinci strinjali; šli so domov po konje, potem

pa na njivo orat. Drugo noč pa so šli saditi krompir in sončnico. Tako je bilo tukaj dve dni vse narejeno.

Mladina se je od spomladici do danes trudila, da bi zemljo dobro obdelala, da bo zgled ostalim ter da bodo na njihovih njivah najboljši pridelki. Zato so se pa tudi pri obdelavi zelo zanimali. Prvi so okopali in najbolje obdelali zemljo, da je bila res zgled ostalim, čeprav so nekateri to delo podcenjevali in govorili, da ne bo mladina nič pridelala. Danes, ko mladina pospravlja pridelke, se kmetje čudijo, saj je mladinski krompir najlepši v St. Rupertu. Na 60 a zemlje so pridelali 300 kg sončnic in 2800 kg krompirja. Upoštevati moramo, da je bila zemlja prej zapuščena.

Z denarjem, ki ga bodo dobili za pridelke, bodo popravili mladinski dom in si kupili radio aparat. Pri delu skozi leto pa so se najbolj izkazali mladinci: Zgonc Ivan, ki je sekretar aktiva; Rupert Franci, Zgonc Peter in Jerman Mimi. Mladince je aktiv pohvalil in bodo prejeli tudi nagrado.

Z uspehom so mladinci zelo zadovoljni in bodo še naprej pridno obdelovali zemljo. Upajo, da bo drugo leto pridelek še boljši.

K. S.

PA SE NEKAJ O DOLENJSKEM LISTU

Razume se, da ima tovarš Učo tudi do neke mere prav, toda dolžnost kot sodelavca »Dolenjskega lista« je tudi, da pomaga pri delu vsestransko, da bo list čim bolj popularen in bo laže prodrl med široke ljudske množice, kar je njegov glavni namen; ni pa primerno na ta način kot je bilo opaziti v zadnjem številki »Dolenjskega lista«. Res je, da so nekateri krajevni odbori vredni kritike glede širjenja lista med naše bralce. V resnici so se našli kupi nedotaknjenega lista, kar pa je vzrok, da je bilo v dotednih KLO mnogo naročnikov, toda lista niso prejemali na svoj naslov. Ljudje so se spraševali ali bodo list dobili na svoje naslove, ker so bili nanj naročeni. Posameznih številk pa ljudje niso hoteli kupovati, ker so list pričakovali kot stalni naročniki. A po drugi strani smo se z večkratnim prizadevanjem le sporazili,

meli, da takšna dostava lista čitalcem one-mogoča list, zato je pričela uprava lista le pošiljati direktno na naročnike in na ta način so se prenehali kopiti nedotaknjeni kupi lista po krajevnih ljudskih odborih.

Tovarš Učo naj le pride z dobrimi nasveti na okrajni odbor OF, da se pomeni kaj s komisijo za agitacijo in tisk o izboljšanju agitacije, in boljšem načinu širjenja lista. Nikakor pa na ta način ne sprejemamo kritike, ker v svojem dopisu navaja tovarš Učo: »verjetno imajo tudi na okrajnem odboru OF kupe nedotaknjenega lista«. Tovarš naj se v bodoče najprvo prepriča, saj ni daleč okrajni odbor OF, potem pa naj piše, ker »verjetno« je po mojem mnenju zelo nesigurno izrečeno in lahko trdimo, da neresnično Lavrič Jože

IZ MOKRONGOGA

Pretekli teden smo prejeli apno za naš zadružni dom. Stvar gradbenega vodstva je, da takoj priskrbi še ostali manjkajoči material in pridobi pridnih rok, da bo vsaj dvorana do zime dogotovljena, kar je iskrena želja vsega napredka in prosvete željnega prebivalstva.

Po naših goricah je postal živo. Veselo petje se razlega povsod naokrog. Novi obilni

in kvalitetni vinski pridelek je bogato poplačal celotni trud naših vinogradnikov. Tudi sadje je letos v večini predelih tukajnjega okoliša dobro obrodilo. Skoda je le, ker naši kmetovalci vse premalo sušijo sadje in ga raje predelavajo v alkoholne pijače kakor, da bi ga pripravili v obliki krhlijev za hrano in priboljšek našemu delovnemu ljudstvu. Grajati moramo odgovorne faktorje, ker posvečajo premalo propagande za čiščenje in škropljenje dreva, pa tudi sušilnic bi bilo treba več postaviti.

Da je mogoče z umnim kmetovanjem dosegli višji hektarski donos, je, zgledno dokazal tov. Dolenjšek Franc, kmet iz Dol. Lakenca, ki je letos s pridelkom oljne repice in sončnic prekosil ne samo naše slovenske kmetovalce, ampak je celo med prvimi v državi. Za njegovo prizadevanje in uspehe ga ljudska oblast ni samo pohvalila, ampak tudi nagnila z okopovalnikom. Mi tov. Dolenjšku, poznemu kmetijskemu strokovnjaku, k uspehu, ki ga je dosegel na slabih lakenški zemljah, iskreno čestitamo in ga priporočamo ostalim kmetovalcem v posnemanju s pozivom, da se tudi oni pridružijo borcem za višji hektarski donos.

S. P.

FIZKULTURA IN SPORT

POMEMBNE ZMAGE NOVOMESKIH FIZKULTURNIKOV

Velik borbeni polet, ki so ga v zadnjih dneh pokazali »mladi« in »stari« odbojkaši in odbojkašice Novega mesta, priča, da je odbojka v Novem mestu ne samo iz dneva v dan bolj priljubljena športna panoga, po kateri so začeli segati že naši najmlajši, temveč tudi veren odraz marljivosti naših funkcionarjev, ki nenehno brodijo in vzbogajo vrste odbojkašev ter s svojo strokovno zmožnostjo pomagajo k napredku.

Leto 1950 bo nedvomno z zlatimi črkami zapisano v knjigo novomeške športne kronike, saj je v tem letu postavilo športno društvo »Krk« poleg že obstoječe članske vrste kar tri odbojkaške vrste, od katerih so že vse sodelovalo na Republiških prvenstvenih tekmacah, a ženska mladinska vrsta celo na državnem prvenstvu FLRJ.

Nedelja 24. t. m. je bila za novomeške odbojkaše vsekakor eden izmed najbolj razgibanih športnih dnevov v letošnjem letu, ki sicer ni prinesel posebnih vidnih uspehov, a dokazal borbenost, pozrtvovalnost in zadovoljiv tehnični napredku vseh vrst.

Clanice so tekmovali v Ljubljani.

Isti dan se je vršilo v Ljubljani žensko prvenstvo republike, kjer so sodelovalo le tri odbojkaške vrste. Naša ekipa, ki je to pot prvič sodelovala na prvenstveni prireditvi, je pokazala lepo in pozrtvovalno igro in zadovoljivo kvaliteto, čeprav je moralna zaradi nekompletnosti vrste podleči rutiniranem nasprotnicam.

Nadvise pomemben uspeh pa so istočasno dosegli članice TD Novo mesto, ki so z odlično igro brez posebne borbe osvojile prvenstvo republike in se tako z absolutno zmago

TEDEN TEHNIKE

Teden tehnike bo letos od 5. do 12. novembra in sicer po vsej državi.

Organizacije Ljudske tehnike imajo namen še posebno v tem tednu seznaniti delavne ljudi o pomenu tehnike kot glavnega pridomčka za uspešno in čimprejšnjo izgradnjo socializma na naši deželi in s tem tudi boljšega življenja našemu delovnemu človeku.

Ljudska tehnika je množična organizacija, v kateri naj sodeluje vse delavno ljudstvo, še posebej pa mladina, da si s tem pomaga ustvariti boljšo bodočnost. Namen Ljudske tehnike je, da seznaní vse delovne ljudi, posebno pa mladino z osnovnimi tehnike, da si tako svoje znanje iz tega področja prenašajo v izvrševanje svojih vsakodnevnih nalog.

Sodelujte vsi pri izvedbi teden tehnike.

Okrajski odbor LT, Novo mesto

ZARADI BOLJSEGA POSLOVANJA V SPLOSNI BOLNICI NOVO MESTO, bodo od 1. oktobra 1950 dalje dovoljeni obiski k bolnikom le enkrat tedensko in to ob nedeljah. Obiski bodo dovoljeni tudi na dneve državnih praznikov. Čas obiskov je določen od 1/2 12. do 14. ure. Hkrati se svojcem bolnikov prepoveduje nositi bolnikom hrano, v izjemnih primerih to dovoljuje le zdravnik.

PREKLIC

Orlič Anica iz Grabrovca št. 8, je izgubila 19. septembra 1950 od postaje Crnomelj do Metlike osebno izkaznico z nekaj denarja v ročni torbici ter delavsko knjižico. Postenega najditelja prosi, da ji vrne najdeno, 260 din, ki so bili v torbici, si lahko obdrži za na-

8. OKTOBRA PA VSI NA TOMBOLO V NOVO MESTO

V Novem mestu kot metropoli Dolenjske in še prav posebno kot centru narodnoosvobodilnega gibanja v času NOB, je treba postaviti dostenjen spomenik vsem žrtvam iz minule vojne. Po idejni zamisli prof. Mušiča bo tak spomenik postavljen na Marofu obenem s skupno grobničico. Nalogo postaviti tak spomenik si je zadal okrajni odbor Zveze borcev. Ker pa bo treba za spomenik precej denarnih sredstev, pripravlja OO ZB za 8. oktober veliko tombolo z lepimi dobitki, ki bo na Glavnem trgu ob 10 dopoldne. Med glavnimi dobitki so: kompletna sobna oprema, kuhinjska oprema, velika stenska ura, blago za moško obliko, 5 prost. metrov dry za kurjavo, kompletna ženska oblika, moški in ženski čevlji, železen vijak za preš in še nad 400 različnih dobitkov v povprečni vrednosti od 200 do 3000 din. Tablice po din 50 komad se dobijo pri vseh frontnih odborih, odborih ZB in v trgovinah.

Okrajni odbor ZB

KINO NOVO MESTO
V mestnem kinu bomo videli: Od 6. do 9. oktobra nemški film »Corona«, od 10. do 12. oktobra francoski film »Ob z